

Kvarnbacken.

En historisk sammanfattning efter samtal med Åke Hjelm, Tage Sjöberg och Åke Holmsten.

Med utdrag från böckerna Bygd i förvandling och boken Sågbacken av Tage Sjöberg samt kopierade originalritningar som ägs av Erik Viklander.

Omkring år 1850 inköpte August Österling mark och fallrättigheten beläget ca 300m uppströms efter Kvarnån där vägen till Strind passerar. Där började han att bygga en damm samt en kvarn, som var klar att startas ca 1870. Tre generationer Österling kom att äga kvarnen tills att den såldes 1917-1918.

Då hade Västansjö Elektriska Andelsförening bildats. Deras mål var att starta ett kraftverk i ån. Delägarna var 8 st.

J-P Viklander Backås

Otto Lundgren Västansjö

Jonas Lundgren Backe

August Näslund Västansjö

Rudolf Sundell Västansjö

Jonas Petter Åström Västansjö

Erik Petter Sundberg Västansjö.

Enligt Åke Hjelm var ytterligare en person från Sunnansjö med, vars namn är okänt.

Kämpes Elektriska från Härnösand var troligen de som byggde kraftverket. De förbättrade dammen med sten som b.l.a. togs från dammen vid Sågbacken längre upp efter ån. Där hade det funnits en såg som lades ned omkring 1910. Högspänningsledningar drogs till byarna omkring Västansjö, samt till en del av Tynderö och Åstön. Kraftledningen till Tynderö blev det bråttom att bygga, därför att man fick konkurens från ett annat bolag som också ville skriva kontrakt med de boende i Tynderö. Till ledningen användes järntråd och strömförlusterna blev stora. Anläggningen kompletterades med cirkelsåg, spånhyvel och kvarn. Omkring 1922 stod kraftverket klart att tas i drift. Större delen av Västansjö by fick i början sin ström från Kvarnbacken. Men efter en tid blev man oense om anslutningsvillkoren och byn delades i två delar. Det ena lägret med 4 delägare var kvar i Andelsföreningen, de övriga fick under en tid sin ström från Brunne Sticksjö.

Vattentillgången till kraftverket vintertid var mycket dålig. För att försöka förbättra det hela grävde man en kanal från Svarttjärn till Västtjärn, för att leda över vatten från Svarttjärn.

Mycket arbete lades ned för att gräva kanalen men resultatet blev dåligt. För att kunna hålla kraftverket i gång vintertid och leverera ström till sina kunder blev man tvingad att installera en råoljemotor som drev generatoren vintertid.

Men lönsamheten blev mycket dålig och 1928 gick Västansjö Elektriska Andelsförening i konkurs. De ekonomiska följderna blev mycket svåra för delägarna i föreningen.

Efter konkursen köptes anläggningen av August Visting och Tycko Vickman från Söråker. De köpte kraftverksdelen medan mark och fallrättigheter köptes av Emil Eriksson. Visting och Vickman kom att driva kraftverket fram till 1938 då det troligen köptes upp av Hammarforsens Kraft AB.

Hammarforsen kom sedan att ingå i Bålforsens Kraft AB.

Vissa uppgifter gör gällande att Bålforsens Kraft köpte kraftverket, men Bålforsens Kraft AB bildades först 1954.

Hammarforsen Kraft AB drev anläggningen fram till 1939 då man i samarbete med Grosshandlare Löfgren från Söråker avvecklade kraftverket.

Västansjö fick sedan under en tid sin ström från bröderna Bodins kraftverk Högfallet i Norrån Åvike.

Fakta. Tubllängd 13 m.

Fallhöjd 3 m.

Dubbel Francisturbin.

Effekt 30 Hkr. (22 kW)

Högspänning 6Kv. Distributionsspänning 220 -130 V.

Karl-Anders Söderberg

Hösten 2014